

С Т А Н О В И Щ Е

По конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по „Физическа география и ландшафтознание” в научна област 4. Природни науки, математика и информатика и професионално направление 4.4. Науки за Земята, обявен от Националния институт по геофизика, геодезия и география” и обнародван в ДВ, бр., 79/16.10.2012 г.

Единствен кандидат: Зоя Спасова Матеева – доцент, д-р в департамент ”География” към „Националния институт по геофизика, геодезия и география” при БАН

Становище от: Георги Цветков Алексиев, професор, доктор на географските науки

Рецензията е възложена с решение на Научното жури (Протокол № 1 от 21.12.2012г), състава на което е утвърден със заповед №РЗ/1012 от 01.07.2011г. на Директора „Националния институт по геофизика, геодезия и география”.

Становището е изготвено съгласно изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Националния институт по геофизика, геодезия и география (утвърден от Научния съвет на НИГГГ с Протокол №3/21.03.2011)

1.Общо описание на представените документи

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор” по „Физическа география и ландшафтознание” в департамент „География” към Националния институт по геофизика, геодезия и география” при БАН е обявен с решение на Научния съвет в ДВ, бр., 79/16.10.2012 г. Документите за участие в конкурса на доцент д-р *Зоя Спасова Матеева* са представени и заведени в канцеларията на Института на 16. 12. 2012 г.

Кратка характеристика за професионалното израстване на кандидата

Зоя Спасова Матеева е родена на 20.10.1957 г., в гр. Лом. Висшето си образование е завършила през 1980 г. в СУ ”Св. Климент Охридски”, Геолого-Географски факултет с квалификация: физикогеограф, климатолог-хидролог и преподавател по география в ЕСПУ и втора специалност „Философия”. От 1982 до 1984 г. работи като специалист-изследовател в Географския институт при БАН. През периода 1986 -1999 год., е научен сътрудник – III-I степен в секция ”Климатология и Хидрология” на Географски институт при БАН. През 1997 г., придобива образователната и научна степен „доктор”, а от 10.12. 1999 г. до настоящия момент е доцент в Географския институт и НИГГГ. Провежда научни специализации в ПАН през 1988 и 1989 г. и Университета в гр Сент Гален в Швеция – 2003 и 2007 год.

Ръководи и участва в разработването на национални и международни проекти и организирането на конференции, работни срещи и научни семинари. Взема участие в експертни комисии, редакционни колегии, научни съвети, журита и др. Хонорован преподавател към ВТУ” Св.св. Кирил и Методий”. Лектор по ОВОС към НЦТР. Владее английски и руски език.

Професионалната специализация и научните интереси на доцент д-р Зоя Матеева са свързани с физическата география, биоклиматология, екологични проблеми на околната среда и рационално управление на ресурсоползването. Проявява трайни научни интереси в оценка на възобновимите енергийни източници.

Обща характеристика на научни трудове за кариерното израстване

От съдържанието на списъка за публикационната дейност на доц. д-р Зоя Матеева се установява, че трудовете са систематизирани в следните раздели: научни публикации свързани с хабилитацията за доцент – 31 броя; за професор - 77 бр., или общо 108 бр., в които кандидатът е самостоятелен и първи автор на 86 статии и втори и т.н. на 22 публикации. В становището се анализират научните постижения и научни приноси на кандидата, отпечатани в монографии -15 публикации, студии – 3 бр., в престижни тематични списания – 51 бр., в издания от национални и международни конференции - 29 статии и научно-справочни и научно-популярни статии., посветени на популяризирането на физическата география и ландшафтознанието - 10 бр. От общия брой публикации 80 бр. са на български, 28 на чужди езици, 93 са публикувани в нашата страна, а 15 бр. в чужбина. Съавтори на кандидата са: български, американски, швейцарски, полски, румънски и други географи. Изнасени са пленарни и научни доклади пред конгреси, конференции, симпозиуми и др., у нас – 41 бр., и чужбина – 28 доклада. Отпечатани са в наши и чужди научни списания и тематични сборници от национални и международни конференции. От списъка на забелязаните цитати на научните публикации на доц. д-р З. Матеева се установяват около 120 цитирания, от които 45 от цитиранията са в чужбина, а 55 в нашата страна. Отпечатаните научни трудове и многобройните цитирания на самостоятелни публикации свидетелстват за разпознаваемост на кандидата в европейското и българското научно пространство по климатология, биоклиматология, устойчиво управление на ресурсоползването в контекста на глобалните промени и техните регионални измерения.

2. Анализ и оценка на научната, научно-приложната и научно-образователната дейност на кандидата

Представените за становище научни трудове на доц. д-р Зоя Матеева демонстрират тематиката и научните и научно-приложните постижения и приноси в следните тематични направления: биоклиматология, екологични проблеми на околната среда, устойчиво управление на ресурсоползването и климатичните възобновяеми енергийни източници. Всяко от тях се диференцира на теоретико-методологични обобщения и подходи и практико-приложни аспекти. Приемам представената от кандидата справка за собствените постижения и научни приноси, които могат да се резюмират по следния начин:

В *биоклиматичното направление* са обобщени теоретико-методологичните, технологичните и практико-приложните параметри на единната национална система за унифицирано наблюдение и оценка на биоклиматичния риск за човека. За реализирането на тази цел д-р Матеева прилага в работите си широк спектър от научни методи и подходи, сред които централно място заема методът на топлинния баланс на човешкото тяло, определен от **СМО** като най-съвременния и достоверен метод за оценка на биоклиматичния/термофизиологичния стрес на човека. На основа на практико-приложни оценъчни показатели е изготвена биоклиматична паспортизация и типизация на главните административно-стопански единици (населени места и курорти) в различни части от територията на страната с оглед оптимизиране на здравно-охранителната, климато-терапевтичната, санаториалната, рекреационно-туристическата, селищно-устройствената и др. стопански практики на човека.

В *направлението опазване на околната среда и устойчиво развитие* доц. д-р З. Матеева разглежда и утвърждава актуалността и значимостта на глобални промени и

техните регионални и локални измерения. В научните трудове на д-р Матеева, постиженията и научните приноси за устойчивото развитие са разгледани през призмата на няколко теоретични и практико-приложни аспекта: чистотата на въздушната среда и нейната климатична обусловеност; рационално управление на ресурсоползването, в контекста на адаптиране и тестване на система от критерии и индикатори за устойчивото развитие на туризма; анализ и оценка на отделни природни условия и ресурси (релеф, климат, води и т.н), насочени към устройството, управлението и устойчивото развитие на социално-обществената система.

В актуалното научно-приложното направление *климатични възобновяеми източници* д-р Матеева оценява соларния и ветровия потенциал на страната в зависимост от макроклиматични фактори – астрономични и циркуляционни, а също така и регионалните и локалните ресурси чрез оценка на физикогеографски особености – морфометрия, орография, топография, експозиция, залесеност, близост до водни обекти и др., и чрез количествени данни за анализ и оценка на ветро- и хелиоенергията. Във връзка с това е адаптирана и тествана мониторингова автоматична сензорна апаратура за набиране на количествена информация за анализ и оценка на локалната ветрова и соларна енергия. Установени са характеристиките на слънчевата радиация и вятъра, като ресурси за добив на енергия за територията на цялата страна и в избрани региони.

3. Педагогическа, организационна и административна дейност

Доц. д-р Зоя Матеева е изнасяла лекции във ВТУ "Св.св. Кирил и Методий" по дисциплините: обща климатология и хидрология и геоекология, както и лектор по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) в НЦТР. Кандидатът ръководи един докторант в НИГГГ при БАН. Не разполагам със сведения и оценки за преподавателската дейност на кандидата. Доц. д-р Зоя Матеева е секретар на Националния комитет по география, член на Ръководството на Геолого-Географската секция към Съюза на учените в България, член на Ръководството на Дружеството по медицинска география и член на комисията „Климат и туризъм“ и „UTCI“ към ISBM. Кандидатът е участвал в НС на Географския институт, участва в НС на НИГГ и е член на редколегията на „Медицинска география в България“ Ръководи и участва в научни и практико-приложни проекти с външни ведомства: 1982-2012 – 72 броя., като на 32 от проектите е ръководител. Практико-приложните са: 44 на брой, като са внедрени за ползване от държавата и преди всичко от външни ведомства (бизнеса) за оценка на ветровия и соларния потенциал на страната и за регионални и конкретни локални географски пространства.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, трябва да изтъкна, че от направения анализ и оценка на постигнатите научноизследователски и педагогически резултати от доц. д-р Зоя Матеева ясно се очертава изграденият научноизследователски профил на кандидата. Той се потвържда от компетентността, качеството и количеството на самостоятелната научна продукция в областта на биоклиматологията, устойчивото развитие на туризма, оценката на климатичните възобновяеми енергийни източници и цитируемостта, определящи и разпознаваемостта на кандидата като авторитетен учен в националното и европейското научно пространство в направлението „Физическа география и ландшафтознание“.

Въз основа на направения анализ за кариерното израстване и оценките за доказаните самостоятелни, оригинални научни и научно-приложни приноси са

основание, че кандидатът доц. д-р Зоя Матеева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение за заемане на академичната длъжност „професор” в научното направление 4.4. Науки за Земята по научната специалност ”Физическа география и ландшафтознание” и ще гласувам в този смисъл.

София

15.02.2013

С уважение:.....

(проф. д-р Георги Алексиев)

